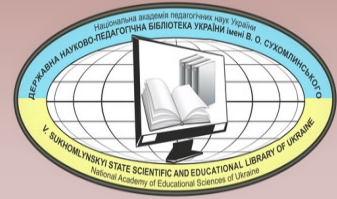

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

#працюємо_для_перемоги

Модернізація позашкільної освіти в умовах війни та повоєнної відбудови

Київ, 2024

“...позашкільна освіта повинна бути більш розвинутою, ніж була у довоєнний час.”

Василь Кремень,
президент Національної академії педагогічних наук України
(з виступу на Всеукраїнській нараді «Позашкільна освіта у воєнний та повоєнний час», 26 травня 2022 року)

Джерело:
[питання-зах/](http://osvita.zoda.gov.ua/обговорюємо-стратегічні-питання-зах/)

<http://osvita.zoda.gov.ua/обговорюємо-стратегічні-питання-зах/>

ПОЗАШКІЛЬНА О С В І Т А

Позашкільна освіта – сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні і слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах.

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, яка спрямована на розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні.

Джерело: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/>

Нормативно-правова база

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, визначеної Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту».

Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : [редакція від 01.01.2020 р.] // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2020. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 05.01.2024). – Назва з екрана.

Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145-VIII : [редакція від 01.01.2023 р.] // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2023. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 05.01.2024). – Назва з екрана.

Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1841-III : [редакція від 22.05.2021 р.] // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 05.01.2024). – Назва з екрана.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів (управлінь)
освіти і науки обласних, Київської
міської державних (військово-
цивільних) адміністрацій

Керівникам закладів позашкільної
освіти

Про організацію роботи закладів
позашкільної освіти

Відповідно до Закону України «Про освіту» позашкільна освіта
с невід'ємним складником системи освіти, яка створює додаткові можливості для
духовного, інтелектуального і фізичного розвитку дітей та підлітків.

В умовах збройної агресії російської федерації заклади позашкільної освіти

Про організацію роботи закладів позашкільної освіти [Електронний ресурс] : лист МОН України від 14.04.2022р. № 1/4142-22 / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Текст. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2022/04/27/lyst-mon-vid-14-04-2022-1-4142-22-pro-orhanizatsiiu-roboty-zakladiv-pozashkil-noi-osvity/> (дата звернення: 05.02.2024). – Назва з екрана.

Про забезпечення освітнього процесу в закладах позашкільної освіти під час дії воєнного стану [Електронний ресурс] : лист МОН України від 18.03.2022 р. № 1/3544-22 / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Текст. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2022/04/27/lyst-mon-vid-18-03-2022-1-3544-22-pro-zabezpechennia-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-pozashkil-noi-osvity-pid-chas-dii-voiennoho-stanu/> (дата звернення: 05.02.2024). – Назва з екрана.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів
(управлінь) освіти і науки обласних,
Київської міської державних (військово-
цивільних) адміністрацій

Про забезпечення освітнього
процесу в закладах позашкільної
освіти під час дії воєнного стану

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України повідомляє, що з 14 березня 2022 року на території України поновлено освітній процес в закладах освіти, зокрема і в закладах позашкільної освіти. Залежно від безпекової ситуації в конкретному регіоні навчання відбувається в дистанційній чи змішаній формі.

Сьогодні заклади позашкільної освіти відіграють важливу роль не тільки в питаннях патріотичного виховання підрастаючого покоління, але і забезпечують психологічну підтримку дітей у цей нелегкий для країни час та

Освіта в умовах війни

Освіта України в умовах воєнного стану : інформ.-аналіт. зб. / [за заг. ред. С. Шкарлета] ; М-во освіти і науки України, Ін-т освіт. аналітики. – Київ, 2022. – 358 с. – Текст збірника представлено також в інтернеті: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

ЗМІСТ

Вітальне слово Міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета	10
1. ВИКЛИКИ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	12
<i>Основні виклики</i>	12
1.1. Нові реалії функціонування системи освіти України в умовах збройної агресії російської федерації проти України	12
1.2. Інституційно-правове регулювання системи освіти в умовах воєнного стану	15
1.3. Організаційна трансформація діяльності сфери освіти в умовах воєнного стану	16
1.4. Міжнародна підтримка освіти в Україні	21
1.5. Інтеграція України до європейського освітнього та дослідницького простору	26
1.6. Розвиток приватної освіти	31
1.7. Перспективи розвитку системи освіти України	34
<i>Висновки</i>	36
<i>Додатки</i>	39
<i>Віра Радва. Забезпечення функціонування системи освіти в умовах воєнного стану</i>	42
2. ДОПІКІЛЬНА ОСВІТА	44
<i>Основні виклики</i>	44
2.1. Загальна характеристика стану функціонування дошкільної освіти в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Руйнування мережі закладів дошкільної освіти	44
2.2. Кількісні зміни в мережі закладів дошкільної освіти в різних регіонах	47
2.3. Доступ дітей до дошкільної освіти, включаючи внутрішньо переміщених осіб та дітей з особливими освітніми потребами	49
2.4. Особливості зарахування дітей до закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану	49
2.5. Організація надання освітніх послуг у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану	51
2.6. Освітні проекти підтримки діяльності закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану	52
2.7. Перспективи розвитку дошкільної освіти	54
<i>Висновки</i>	55
<i>Додатки</i>	57
3. ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА	64
<i>Основні виклики</i>	64
3.1. Загальна характеристика стану функціонування повної загальної середньої освіти в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Обсяги руйнувань та пошкоджень	64

4. ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА	108
<i>Основні виклики</i>	108
4.1. Стан позашкільної освіти в умовах воєнного стану. Обсяги руйнувань та пошкоджень	108
4.2. Здобувачі позашкільної освіти	110
4.3. Кадрове забезпечення системи позашкільної освіти в умовах воєнного стану	111
4.4. Організація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в умовах воєнного стану	111
4.5. Перспективи розвитку позашкільної освіти	115
<i>Висновки</i>	116

Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи : інформ.-аналіт. зб. / [за заг. ред. С. Шкарлета] ; М-во освіти і науки України, Ін-т освіт. аналітики. – Київ, 2023. – 64 с. – Текст збірника представлено також в інтернеті: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf>

ЗМІСТ	
Вступ	5
1. ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	6
1.1. Загальна інформація про стан системи освіти у 2022/2023 н.р.	7
1.2. Інноваційна освіта	7
1.3. Міжсферна політика освіти і науки України в умовах воєнного стану	8
1.4. Інтерактивні системи освіти України в електронній освітній просторі	10
1.5. Різноманітні підходи до організації освітнього процесу	11
1.6. Стратегія розвитку української освіти	12
2. ДОПОВНЕННЯ ОСВІТИ	14
2.1. Функціонування доповненої освіти в умовах збройної агресії проти України: організація освітньої діяльності, рухування та пошкодження, створення безпечного умиа	15
2.2. Педагогічні практики закладів доповненої освіти	16
2.3. Складові та забезпечення рівного доступу дітей до доповненої освіти	17
3. ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА	19
3.1. Точка згляду: сучасне освітнє середовище в умовах збройної агресії проти України: адаптація освітнього процесу, створення безпечного умиа	20
3.2. Мережа закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану: обсяги рухування та пошкодження	21
3.3. Забобачення освіти у закладах загальної середньої освіти: доступ до освіти та проблеми навчальних осіб	21
3.4. Педагогічні практики: організації надання освітніх послуг в умовах війни, сертифікації педагогічних працівників	25
3.5. Прогнози з розвитку загальної середньої освіти	26
3.6. Точка згляду: сучасне українське середнє освітнє середовище	28
4. ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА	30
4.1. Позашкільна освіта в період дії воєнного стану: обсяги рухування та пошкодження	31
4.2. Організація освітнього процесу у закладах позашкільної освіти	31
4.3. Забобачення позашкільної освіти	32
4.4. Кардинальні забезпечення системи позашкільної освіти в період дії воєнного стану	32
4.5. Забезпечення рівного доступу до позашкільної освіти в умовах воєнного стану	32
5. ПРОФЕСІЙНА (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА) ОСВІТА	33
5.1. Функціонування професійно-технічної освіти в період дії воєнного стану	33
5.2. Створення безпечного умиа	34
5.3. Кардинальні функціональні заходи професійно-технічної освіти: рухування, пошкодження	34
5.4. Складові функціональні системи забезпечення професійно-технічної освіти: внутрішнє академічне середовище	35
5.5. Організація освітнього процесу у закладах професійно-технічної освіти: тенденції, аспекти, академічне середовище	35
5.6. Формування регіонального замовлення, особливості доступу кампанії у 2023 р. та перспективи до 2023/2024 н.р.	36

ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Олена Литовченко,
завідувачка лабораторії позашкільної освіти
Інституту проблем виховання НАПН України

Позашкільна освіта у контексті викликів воєнного часу

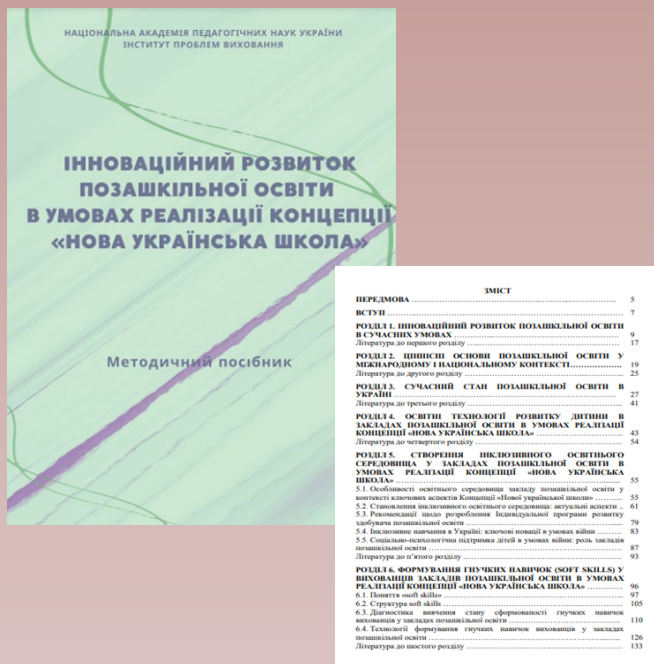
- В умовах воєнного стану освіта України реагує на виклики.
- Першочергового значення набуває створення безпечного освітнього простору.
- Важливим є забезпечення доступу до якісних освітніх послуг для всіх дітей, неалежно від місця проживання, тимчасового перебування, освітніх труднощів. Відтак, вирішуються нормативні, організаційні питання, оновлюється зміст освіти та освітні технології.
- *Насамперед, потребує узагальнення контекст, у якому відбувається розвиток змісту позашкільної освіти, виклики воєнного часу.*
- **Позашкільна освіта** є невід'ємним складником системи освіти, визначеної Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту».
- Позашкільна освіта - найбільш мобільна освітня ланка України, відтак вона швидко реагує на соціальні запити, національні виклики, вдосконалюється у відповідності до загальноєвропейських тенденцій, враховує національні освітні реформи.

Литовченко, О. Позашкільна освіта у контексті сучасних викликів та освітніх реформ / Олена Литовченко ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ, 2023. – 21 с. – Текст представлено також в інтернеті: https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/22.08.23_Литовченко.pdf

Освіта у контексті викликів воєнного часу

- Внаслідок війни росії проти України значними є **виклики у гуманітарній сфері**. За даними UNICEF, Humanitarian Situation Report No. 24 від початку ескалації війни 24 лютого 2022 року в Україні було вбито або поранено 1148 дітей, близько 5,9 мільйона людей стали внутрішньо переміщеними особами. Навчання близько 5,7 мільйона дітей було перервано, а 1,5 мільйона дітей стикнулися з проблемами психічного здоров'я. І ці дані уже неповні.
- У такому контексті значною стає **роль позашкільної освіти як інституту соціально-педагогічної, психосоціальної підтримки** та забезпечення реалізації прав дітей на якісну позашкільну освіту.

Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» : метод. посіб. / авт. кол.: А. Е. Бойко [та ін.] ; за ред. В. В. Мачуського ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Івано-Франківськ : НАІР, 2023. – 223 с. – Текст посібника представлено також в інтернеті: [https://lib.iitta.gov.ua/738178/1/Метод.%20посіб.%202023%20\(ред.%20В.%20В.%20Мачуський\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/738178/1/Метод.%20посіб.%202023%20(ред.%20В.%20В.%20Мачуський).pdf)

У методичному посібнику представлено науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа», зокрема, ціннісні основи позашкільної освіти у міжнародному і національному контексті, актуальні освітні технології, основи створення інклюзивного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти, особливості формування гнучких навичок («soft skills») учнів.

До видання увійшли навчальні програми з позашкільної освіти, програми тренінгів, сценарії, діагностичний інструментарій.

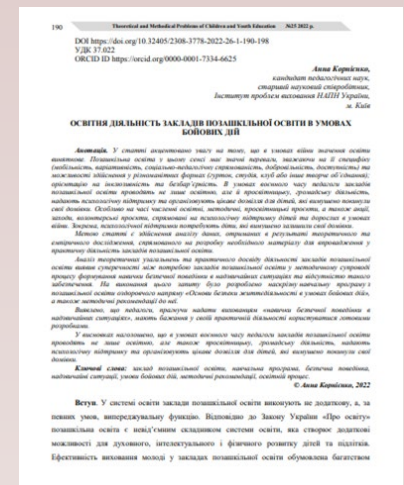
Позашкільна освіта в умовах війни

Корнієнко, А. Освітня діяльність закладів позашкільної освіти в умовах бойових дій / Анна Корнієнко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ : [б. в.], 2022. – Вип. 26, кн. 1. – С. 190–198. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2022_26%281%29_18

Метою статті є здійснення аналізу даних, отриманих в результаті теоретичного та емпіричного дослідження уточнення розробки необхідного матеріалу для впровадження у практичну діяльність закладів позашкільної освіти.

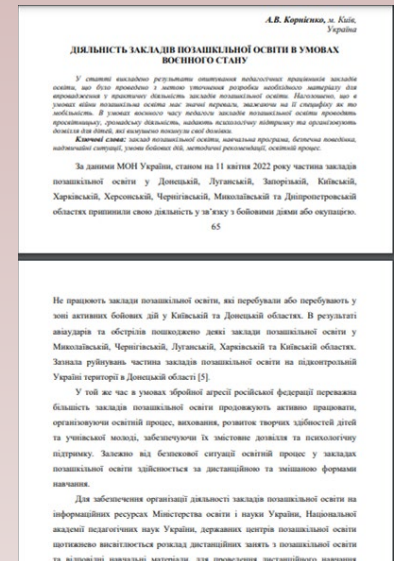
У висновках наголошено, що в умовах воєнного часу педагоги закладів позашкільної освіти проводять не лише освітню, але також просвітницьку, громадську діяльність, надають психологічну підтримку та організують цікаве дозвілля для дітей, які вимушено покинули свої домівки.

Корнієнко, А. В. Діяльність закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану / А. В. Корнієнко // Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 груд. 2022 р.) / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Івано-Франківськ : НАІР, 2022. – С. 65–70. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://lib.iitta.gov.ua/735150/1/36.%20тез%20конф..pdf#page=66>

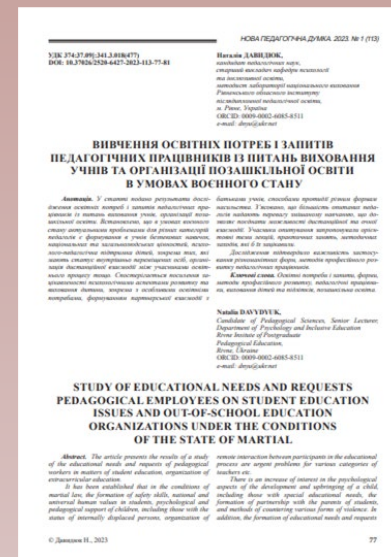
У статті викладено результати опитування педагогічних працівників закладів освіти, що було проведено з метою уточнення розробки необхідного матеріалу для впровадження у практичну діяльність закладів позашкільної освіти. Наголошено, що в умовах війни позашкільна освіта має значні переваги, зважаючи на її специфіку як то мобільність. В умовах воєнного часу педагоги закладів позашкільної освіти проводять просвітницьку, громадську діяльність, надають психологічну підтримку та організовують дозвілля для дітей, які вимушено покинули свої домівки.

Давидюк, Н. Вивчення освітніх потреб і запитів педагогічних працівників із питань виховання учнів та організації позашкільної освіти в умовах воєнного стану / **Наталія Давидюк** // *Нова пед. думка*. – 2023. – № 1. – С. 77–81. – **Бібліогр.:** 5 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2023_1_1_5

Мета статті полягає у вивченні освітніх потреб та запитів педагогічних працівників із питань виховання учнів, організації позашкільної освіти в умовах воєнного часу.

ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ

EDUCATION FOR THE 21st CENTURY: CHALLENGES, PROBLEMS,
PROSPECTS

Матеріал IV Міжнародної
науково-практичної конференції

28 жовтня 2022 року

Суми
Видавництво СумДУ імені А. С.Макаренка
2022

Надія Коваленко
Ступень державної педагогічної
університету імені А. С.Макаренка

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ В
ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ**

У сучасних умовах позашкільної освіти України наразі досить важко час і в той самий час стати вихователем талановитої дитини та розвинути дитину. Позашкільна освіта допомагає вирішити проблеми як психологічного стану дитини, так і фізичного та мовного відставання від навчальної програми, що дає змогу дитині віднайти своє місце в суспільстві та продовжити жити далі максимально повноцінно, відкрито і з повагою до своїх здібностей, аби обрати найкращу професію.

Зважаючи на проблеми виховання не лише в дітей, а й у вчителів. Тому Міністерством освіти і науки України було розроблено «Задд. Методичні засади виховання обдарованої молоді в умовах війни» (№ 1/14/22-20), який надає можливість максимально ефективно проводити навчання в закладах позашкільної освіти.

Основними завданнями позашкільної освіти є: розвиток творчої потенції, реалізація здібностей, мати можливість безперервного навчання в закладах позашкільної освіти.

Важливо навчати дитину саме найкращим методом навчання під час роботи з обдарованою молоддю. Головним завданням вчителя є самостійна робота учня, що дає йому змогу наблизити знання теоретичної частини навчального матеріалу до ситуації в реальному житті. Передача знань викладачем виконавцю навчання має стимулювати дитину до виконання більш складних завдань.

Важливою роботою вчителів є себе також участь в оцінюванні, контролю, виставки оцінок.

Ефективним інструментом формування навчання з обдарованими дітьми є:

- відкриття чи соціальне навчання (створення спеціальних класів чи класів для обдарованих). Важливо, що саме знаходяться обдаровані діти з якої кількості дітей (наприклад, 10 дітей);
- об'єднати навчання (найбільш ефективне під час навчання дітей в одній групі в реальному суспільстві. Проте, об'єднати більш гурт, індивідуальний підхід забезпечить окремі результати творчого потенціалу учня. Об'єднання є створення умов, за яких учень сам зможе навчитися в силу його інтелектуальності).

Коваленко, Н. Методичні засади виховання обдарованої молоді в закладах позашкільної освіти в умовах війни / Надія Коваленко // Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 28 жовт. 2022 р.) / Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми, 2022. – С. 189–191. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/12854/1/ОСВІТА%20ДЛЯ%20XXI%20СТОЛІТТЯ%20ВИКЛИКИ%2С%20ПРОБЛЕМИ%2С%20ПЕРСПЕКТИВИ%202022.pdf#page=189>

У статті наголошено, що робота з обдарованими дітьми включає в себе безліч аспектів, починаючи від професійної підготовки вчителя, виявлення обдарованих, вибору методів роботи до невід'ємної роботи з батьками обдарованих дітей.

Литовченко, О. Заклади позашкільної освіти України в умовах війни: освітня, просвітницька, громадська діяльність / Олена Литовченко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ : [б. в.], 2022. – Вип. 26, кн. 1. – С. 213–225. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2022_26%281%29

20

Матеріали статті представляють результати дослідження діяльності закладів позашкільної освіти України в умовах війни, зокрема такі основні напрями як освітня, просвітницька, громадська діяльність, а також організація дозвілля, соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді.

№1 2022, с. 213. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді 213
DOI: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-213-225>
УДК 37.013.42.374
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-8696-9610>

Олена Литовченко,
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут проблем виховання НАПН України,
м. Київ

**ЗАКЛАДИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСВІТНЯ,
ПРОСВІТНИЦЬКА, ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Анотація. Матеріали статті представляють результати дослідження діяльності закладів позашкільної освіти України в умовах війни, зокрема такі основні напрями як: освітня, просвітницька, громадська діяльність, а також організація дозвілля, соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді.

Деталізовані при позашкільній освіті є нові форми складових системи освіти України; має бути можливість ширше впливати на соціальність та цінності дітей та молоді, здійснювати необхідні підтримку всім учасникам освітнього процесу у складні періоди розвитку країни. Цілями є: сприяти якійсь самостійності, як мобільності, адаптивності, соціально-педагогічній спрямованості, добровільності, доступності та можливості здійснення у різноманітних формах (гуртові, студій, клубів або інших мережах об'єднанні) організації на місцевості та багатобічності. Важливою метою позашкільної освіти є виховання особистості громадян України.

Основними методами дослідження виступили: інтерв'єний аналіз основних показників наукової діяльності, моніторинг та інформаційний аналіз, аналіз первинних документів, опитування-опитувача, аналіз закладів позашкільної освіти; аналіз діяльності закладів позашкільної освіти – для вивчення стану проблеми у сфері освіти; узагальнення і систематизація даних. У метю експертного дослідження ставилися проблеми викривлення фактів і оцінювання явищ організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в умовах воєнного стану, розробку у закладах позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України.

Узагальнено, що її сенсом повинні виконуватися відповідно згідно з метою закладів позашкільної освіти підтримати свої діти для всіх, хто залишив свій дім, надати підтримку і підтримати висхідні форми і діяти. В умовах воєнного часу велика УДО повинна не лише освітньо, але також просвітницьку, громадську діяльність, надати психологічну підтримку та організувати різні заходи для дітей та молоді на місцевості.

Серед основних завдань позашкільної освіти в умовах воєнного стану: «надати учням освітню підтримку та адаптації до зміни (84,65%); надати актуальну інформацію щодо безпеки повноцінної та надійної ситуації повно (66,1%), а також «формальне освітнє, соціалізація дітей»; «надавати допомогу дітям, переміщеним в умовах війни» здійснювати реалізацію.

У УДО впроваджується значна увага розвитку інтелектуального середовища, зокрема її значення для дітей УДО.

Специфічні особливості позашкільної освіти України пов'язані з її наявністю та потребою в умовах війни.

Ключові слова: позашкільна освіта, заклади позашкільної освіти, громадська діяльність, соціально-педагогічна підтримка, просвітницька, громадська діяльність закладів позашкільної освіти в умовах війни.

© Олена Литовченко, 2022

Литовченко, О. В. Цінності і пріоритети позашкільної освіти у воєнний час та період відновлення країни / О. В. Литовченко // Освітній фактор. – 2023. – № 1 (5). – С. 14–16. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Освітній-фактор-1-2023.pdf#page=16>

ІМІТ

СЮЖЕТНИЙ МІНУСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ	3
ВОЛОТЕРСЬКА ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В С. ВІРЖИАНІ	5
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	
ФОРМУВАННЯ НАВІВНОЇ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	10
А.В. Корнієнко	
ЦІННОСТІ ПРІОРИТЕТИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ	14
О.В. Литовченко	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ ТА АРТТЕРРАВИ	17
Замоспан О.П.	
ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
РОЗВИТОК БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ – КОМПЛЕМЕНТАРНА СКЛАДОВА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І ЛІДЕРИ	21
В.Д. Сулімська	
ВІРШАДІННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕТОДУ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ (СОЦІАЛ – ТЕХНОЛОГІЇ) В ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	25
Шубовий Л.А.	
ПРИРОДНИЧА ОСВІТА	
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	29
В.Д. Сулімська	
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В КРАЇНАХ СКАНДИНАВІЇ	31
М. Колянич	
ІМ. КОЛОДІСЬКА І ВИВАННЯ ІНЖЕНЕРСЬКОЇ МОЛОДІ: ЗАЛУЧЕННЯ ДО УЧАСТІ В ОБЛАСНИХ МАСТЕРСЬ ЗАКЛАДА ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ	35
Корнієнко О.І.	
СТЕМА – ОСВІТА	
ПОЗАШКІЛЬНА ЯК ПРОСТОР ДЛЯ ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ СТЕМА-ОСВІТИ	40
О.П. Замоспан	
ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД ЯК ДРАЙВЕР АКТИВІЗАЦІЇ ТЕХНОЧНОЇ ТІСНОСТІ ВИВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	42
Смирнов А.В.	
ПЕДАГОГІЧНІ НАПРЯМОВАННЯ	
МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПОСТАТІВНОЇ СІМЧАСНОГО ВИПУСКАЧКА	46
Л.В. Корнієнко	
ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ВИВАННЯ ІНЖЕНЕРСЬКОЇ МОЛОДІ	50
Чайка Т.В., Д.В. Шайко	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ІНЖЕНЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	51
Волобуха Тетяна Олександрівна	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕТОДАХ І ФОРМАХ НАВЧАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНОГО ПРОЄКТУ	56
Шемельова Г.М.	
ГЕРОІ ПОПІЧ	
«УНІВЕРСАЛЬНИЙ» ВЧИТЕЛЬ І СОЛДАТ	60
В.В. Колупа	
Л. Мельник	

завершено
випускати

У статті представлено цінності та пріоритети позашкільної освіти України в умовах війни та повоєнного відновлення країни, серед яких: формування національної свідомості дітей та молоді, відновлення історичної пам'яті та підтримка сучасних борців за незалежність України; утвердження спільних європейських цінностей, а також готовність до післявоєнного відновлення країни та інші. Матеріали статті висвітлюють приклади із досвіду діяльності закладів позашкільної освіти України в умовах війни.

Зміст освіти, зокрема гуманітарної галузі, закладає потреби освітнього, впровадження гуманітарних цінностей. В основі змісту освіти – цінності, цінності української освіти, які є надбаннями галузі, сферами і індивідуальними та іншими. Це не тільки зміст, але й організаційна структура освіти, її форма, структура, що більше зосереджена на розвитку країни, ніж на більшій зосередженості на освітній діяльності, впровадження українського, української національної галузі, єдиної відомої, розповсюдженої. Безперервність освіти в Україні європейською системою – дуже цінна, отже спільна європейська цінність є важливим елементом сучасної освіти України, зокрема в контексті європейської освіти.

Позашкільна освіта – найбільш мобільна ланка української освіти, здатна інтегрувати думку швидко, реагує на соціальні зміни, національні цінності, адаптованість у відповідності до загальноєвропейських тенденцій.

Слід відзначити, що позашкільна освіта є невід'ємною складовою системою освіти, вказаної Конституцією України, Законом України «Про освіту» (2017), «Про позашкільну освіту» (2020). Системою позашкільної освіти можуть зрозуміти частину кваліфікаційного – третяго рівня національної рамки кваліфікацій [1].

Специфічні особливості та тенденції позашкільної освіти зумовлено значне традиційне заповнення на освітній простір. За даними державної статистики, станом на 1 січня 2022 року в системі освіти позашкільно 1263 заклади позашкільної освіти, які нараховували понад 914 тис. дітей.

У результаті воєнних дій на території України за оприлюдненими даними станом на 23 січня цього року зруйновано 12 закладів позашкільної освіти та 80 пошкоджено. Найбільше пошкоджено закладів в Донецькій, Харківській, Закарпатській, Луганській, Миколаївській, Івано-Франківській, Чернівецькій областях [12].

В умовах широкомасштабної війни та повномасштабного відновлення країни позашкільна освіта виступає не лише освітою і виконавчою функцією, значною є роль позашкільної освіти як інституту соціально-педагогічної, соціально-психологічної підтримки, забезпечення реалізації прав дітей на якість повноцінної освіти на важливих етапах їхнього життя.

Важливою функцією позашкільної освіти є виконання соціальної функції, освітніх трикутників тощо. Завдяки позашкільній освіті, на підтримку України територіальної, цінності освіти, виконавчою функцією, виконують важливу соціальну функцію, забезпечують психологічну підтримку та організаційно-методичну допомогу для дітей, зокрема внутрішньо переміщеними особами, постраждалими від війни.

Метою статті є коротко представити цінності та пріоритети позашкільної освіти України в умовах війни та повоєнного відновлення країни, зокрема: формування національної свідомості дітей та молоді, відновлення історичної пам'яті та підтримка сучасних борців за незалежність України, утвердження спільних європейських цінностей, а також готовність до післявоєнного відновлення країни та інші [7].

Матеріали статті висвітлюють приклади із досвіду діяльності закладів позашкільної освіти України в умовах війни.

У контексті проблеми важливою є традиційне поєднання психолого-педагогічної науки, педагогіко-методологічного основи позашкільної освіти призначеної традиційно О. Білоусовою, В. Воробітською, Г. Пушкіною, В. Манушкіною, А. Корнієнко, А. Бойко та іншими [1, 2, 3, 8, 10, 19].

Важкого значення набувають у контексті статті дослідження Конечної національно-історичного викладання в системі освіти України [4], впровадження щодо призначеної національної спрямованості розвитку українського середовища, сприяючи уможливленню становлення національної свідомості.

Просіна, О. В. Управління професійним розвитком педагогічних працівників закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану / О. В. Просіна // Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 23 черв. 2022 р.) / [редкол.: Л. П. Пуховська, О. В. Просіна та ін.] ; ДЗВО «Університет менеджменту освіти». – Київ, 2022. – Бібліогр.: 5 назв. – С. 307–317. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://lib.iitta.gov.ua/732214/1/ЗБІРНИК%20матеріалів%20конференції%20.pdf#page=308>

У статті висвітлено актуальні аспекти професійного розвитку педагогічних працівників закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану; запропоновано алгоритм подолання професійних проблем педагогів; акцентовано потребу посилення особистісної емоційної стійкості педагога; описано сучасні моделі професійного розвитку в освіті.

УДК [374 : 378.04] : 316.485.26 (043.2)
УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Просіна О. В.,
завідувач кафедри філософії і
освіти дорослих ДЗВО
«Університет менеджменту
освіти», кандидат педагогічних
наук, доцент*

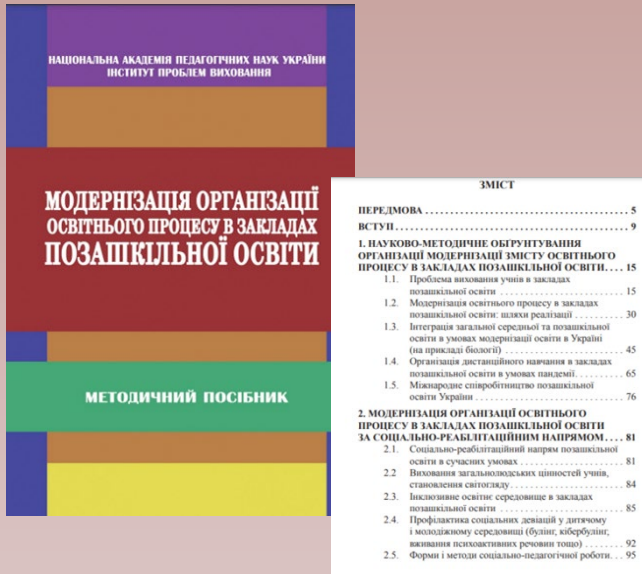
Анотація. Ідеться про актуальні аспекти професійного розвитку педагогічних працівників закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану; запропоновано алгоритм подолання професійних проблем педагогів; акцентовано потребу посилення особистісної емоційної стійкості педагога; описано сучасні моделі професійного розвитку в освіті.

Ключові слова: професійний розвиток, відкрита освіта, педагогічні працівники, емоційна стійкість, позашкільна освіта.

Професійний розвиток, як правило, не лише забезпечує орієнтування педагогічних працівників закладів позашкільної освіти (далі ЗПО) в контексті змін, що традиційно супроводжують освітньо

Модернізація сучасної позашкільної освіти

Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти : метод. посіб. / [А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко ; за ред. В. В. Мачуського] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. – 223 с. – Текст посібника представлено також в інтернеті: <https://lib.iitta.gov.ua/723075/1/1> МООП web.pdf

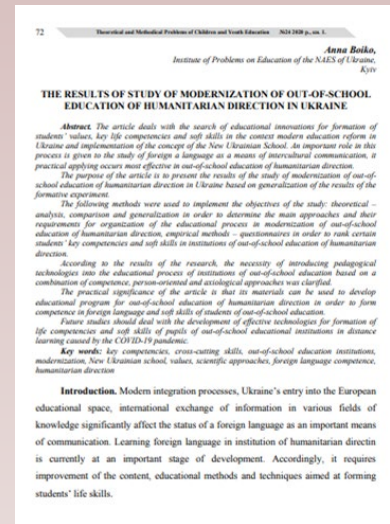
У методичному посібнику розкриваються концептуальні засади модернізації організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, що базується на застосуванні особистісно орієнтованого, діяльнісного, аксіологічного і компетентнісного підходів, де в зміст освіти інтегровані основні компетентності особистості. Розробка проблеми пов'язана з приведенням змісту позашкільної освіти у відповідність до сучасних вимог і визначенням таких організаційних форм і методів, дидактичних засобів, які сприяють розв'язанню завдань навчання, виховання, розвитку, соціалізації підростаючого покоління у вільний час в закладах позашкільної освіти.

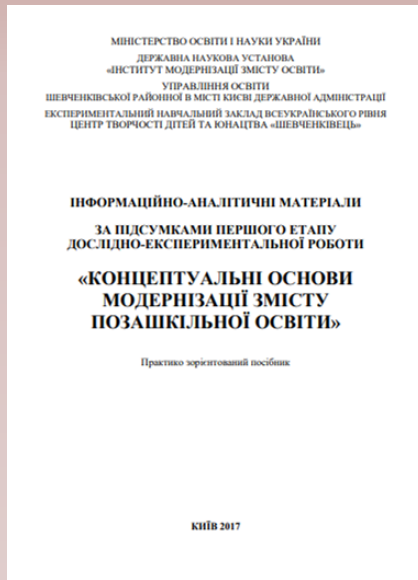

Voiko, A. The Results of Study of Modernization of Out-of-School Education of Humanitarian Direction in Ukraine = Результати дослідження модернізації позашкільної освіти за гуманітарним напрямом в Україні / А. Воїко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ : [б. в.], 2020. – Вип. 24, кн. 1. – С. 71–84. – Бібліогр.: 18 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2020_24%281%29_7

Метою статті є представлення результатів дослідження модернізації позашкільної освіти за гуманітарним напрямом в Україні на основі узагальнення результатів проведеного формульованого експерименту.

За результатами дослідження з'ясовано необхідність впровадження в освітній процес діяльності закладів позашкільної освіти педагогічних технологій на основі поєднання компетентнісного, особистісно орієнтованого та аксіологічного підходів, на що й було спрямовано формульований етап дослідження модернізації організації позашкільної освіти за гуманітарним напрямом.

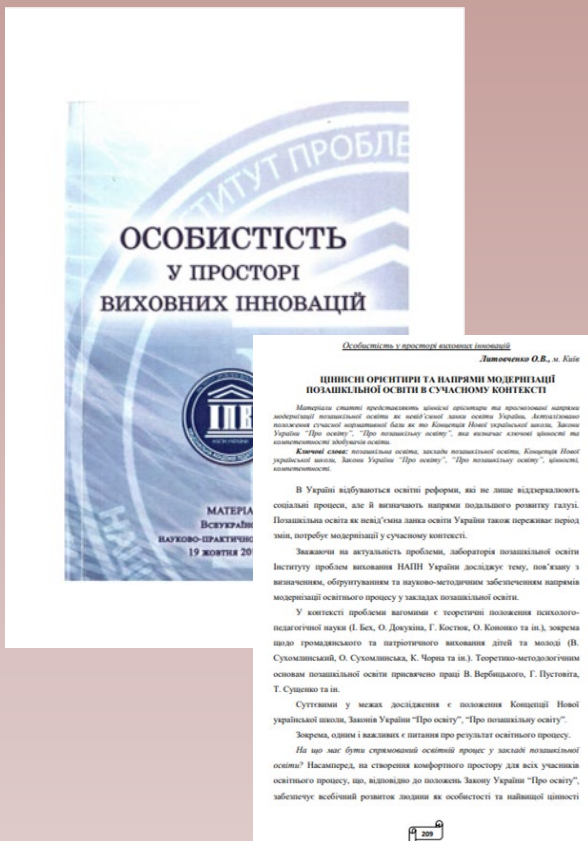

Мосякова, І. Ю. Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти : практич. орієнт. посіб. Ч. 1 / І. Ю. Мосякова ; МОН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Київ : Пед. думка, 2018. – 121 с. – Текст посібника представлено також в інтернеті: <https://lib.iitta.gov.ua/712081/1/KOMZPO.pdf>

У практико орієнтованому посібнику розміщено інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками першого, організаційно-підготовчого етапу дослідно-експериментальної роботи «Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти» Центру творчості дітей та юнацтва «Шевченківець», який тривав з травня 2016 р. до травня 2017 р.

Литовченко, О. В. Ціннісні орієнтири та напрями модернізації позашкільної освіти в сучасному контексті / О. В. Литовченко // Особистість у просторі виховних інновацій : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 жовт. 2018 р.) / [за ред. І. Д. Бега, О. М. Докуніної, Р. В. Малиношевського] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Івано-Франківськ : НАІР, 2018. – С. 209–211. – Текст статті представлено також в інтернеті: https://lib.iitta.gov.ua/713019/1/Lytovchenko_konf_2018.pdf

Матеріали статті представляють ціннісні орієнтири та прогнозовані напрями модернізації позашкільної освіти як невід’ємної ланки освіти України. Актуалізовано положення сучасної нормативної бази як то Концепція Нової української школи, Закони України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», яка визначає ключові цінності та компетентності здобувачів освіти.

СУЧАСНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС:
СУТНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ
ПОТЕНЦІАЛ

Матеріали
звітної науково-практичної конференції
Інституту проблем виховання НАПН України
(за 2017 рік)

Мачуський В. В. Київ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ

У статті висвітлено основні засади модернізації сучасної позашкільної освіти, що має базуватися на застосуванні особистісно орієнтованого, діяльностного, аксіологічного і компетентнісного підходів, де в зміст освіти інтегровані основні компетентності особистості.

Ключові слова: позашкільна освіта, засади позашкільної освіти, аксіологія, освітній потенціал позашкільної освіти, інноваційні засади позашкільної освіти.

The article outlines the main principles of modernization of modern out-of-school education, which should be based on the application of personally oriented, active, axiological and competency approaches, where the main competencies of the individual are integrated into the content of education.

Keywords: school education, school educational institutions, education, educational potential out-of-school educational institutions students.

Ін

Модернізація національної системи освіти здійснюється нині у контексті гуманістичних освітніх парадигм і пов'язана з вищим значущістю знань як рушійної сили суспільного прогресу та добробуту. Ці зміни стосуються створення нових освітньо-виховних моделей, перегляду змісту, і методів навчання і виховання молодого покоління. Розв'язання цієї проблеми особливо актуалізується у закладах позашкільної освіти.

Актуальність проблеми обумовлена загальною тенденцією розвитку освіти в Україні на сучасному етапі. Система української освіти все ще суттєво відстає від сучасних вимог і тому потребує глибокої модернізації. На даний момент, коли ситуація в країні втрачала певну стабільність, модернізація у питаннях освіти, стає можливою, а головне необхідною. Нині модернізація української освіти має три виміри:

1. У історичному плані вона представляє собою логічне, закономірне завершення освітніх реформ останніх років. У силу багатьох причин не вдалося провести комплексне, узгоджене оновлення освіти. Потрібно ще створити ряд науково-обґрунтованих, нормативно-правових та організаційних механізмів, щоб у повній мірі реалізувати процес модернізації.

2. Модернізація має подолати наслідки загальносистемної кризи, яка

Мачуський, В. В. Основні засади модернізації сучасної позашкільної освіти / В. В. Мачуський // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України (за 2017 рік) / [за ред. І. Д. Бега, Р. В. Малиношевського] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Івано-Франківськ : НАІР, 2018. – Вип. 6. – С. 184–189. – Бібліогр.: 4 назви. – Текст статті представлено також в інтернеті: https://lib.iitta.gov.ua/713026/1/Machuskyi_zv_konf_2018.pdf

У статті викладено основні засади модернізації сучасної позашкільної освіти, що має базуватися на застосуванні особистісно орієнтованого, діяльностного, аксіологічного і компетентнісного підходів, де в зміст освіти інтегровані основні компетентності особистості.

Серих Лариса Володимирівна,

к. пед. наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики змісту освіти
ІЗ Сумської обласної інституції післядипломної педагогічної освіти

**МОДЕРНИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ВЗАЄМОДІЯ, МЕДІА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД**

У статті проаналізовано дослідження кола поінформованих фахівців на проблему компетентнісного підходу, медіа та взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти, що забезпечує ефективність модернізації освітнього процесу. Зроблено акценти на формування компетентностей, що уможливають професійно-діяльнісне самовдосконалення педагогів з медіа-освіти.

Ключові слова: освітній процес, компетентнісний підхід, модернізація освітнього процесу, заклади загальної середньої освіти, заклади позашкільної освіти, взаємодія, засоби медіа-освіти.

Згідно з «Конвенцією впровадження медіаосвіти в Україні» медіаосвіта визначається як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Загальновідомо, що головним рушієм процесу модернізації на інноваційній основі, завжди були й незмінно залишаться люди – компетентні і кваліфіковані, конструктивні та конкурентоспроможні, компромісні та консенсусні, зокрема медіаграмотні.

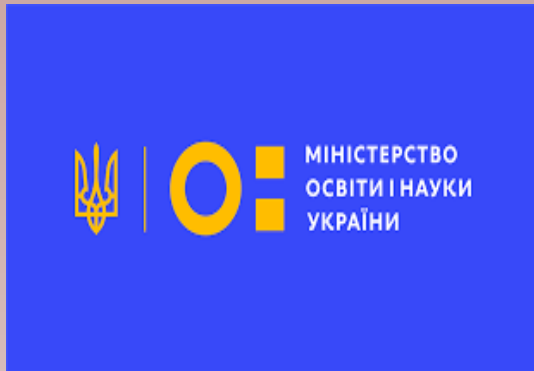
У розвитку людського потенціалу, людського капіталу ключовою і, головне, безперервно зростаючою роллю відіграє освіта. Звісно – освіта сучасна, що відповідає найвищим стандартам якості. Виключно завдяки освітнім складовій в індексах людського розвитку та глобальній конкурентоспроможності Україна за цими показниками утримує середні позиції в колі багатих країн світу. Водночас, дедалі стає очевидним, що оксегенований шлях зростання національної освіти себе повністю вичерпав.

Серих, Л. В. Модернізація освітнього процесу закладів загальної середньої та позашкільної освіти: взаємодія, медіа, компетентнісний підхід / Лариса Володимирівна Серих // Формальна й неформальна освіта крізь призму STEM-технологій : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Херсон, 24 жовт. 2019 р.) / за ред. Г. С. Юзвашевої ; КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». – Херсон, 2019. – С. 246–248. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/280/1/Sierykh_Sumy_Modernization_Educational_Process.pdf

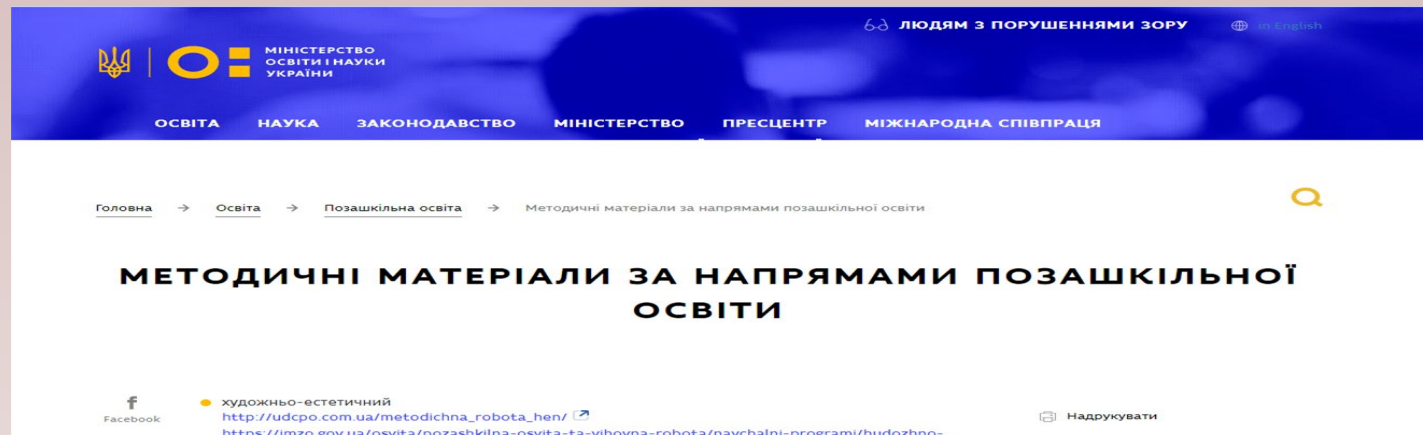
У статті проаналізовано дослідження кола поінформованих фахівців на проблему компетентнісного підходу, медіа та взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти, що забезпечує ефективність модернізації освітнього процесу. Зроблено акценти на формування компетентностей, що уможливають професійно-діяльнісне самовдосконалення педагогів з медіа-освіти.

Навчальні програми з позашкільної освіти

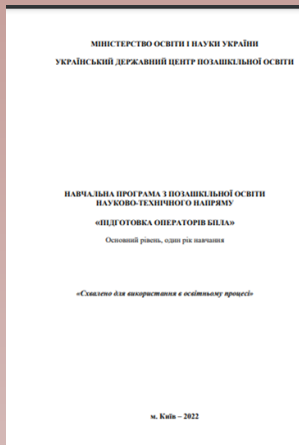

Методичні матеріали за напрямками позашкільної освіти [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2024. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/metodichni-materiali-za-napryamami-pozashkilnoyi-osviti> (дата звернення: 04.03.2024). – Назва з екрана.

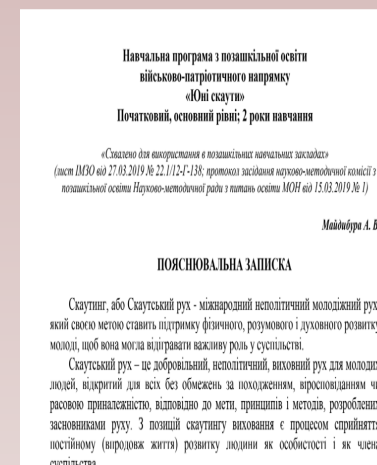
Корнієнко, А. В. Методичні рекомендації до наскрізної навчальної програми з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» / А. В. Корнієнко, В. В. Мачуський, В. В. Вербицький ; Ін-т проблем виховання НАПН України, Лаб. позашкіль. освіти. – Київ, 2022. – 70 с. – Текст рекомендацій представлено також в інтернеті: https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/metod_rekomendacii.pdf

Корнієнко, А. В. Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» / А. В. Корнієнко, В. В. Мачуський, В. В. Вербицький ; Ін-т проблем виховання НАПН України, Лаб. позашкіль. освіти. – Київ, 2022. – 6 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/navchalna_programa.pdf

Ткачук, Р. З. Навчальна програма з позашкільної освіти науково-технічного напрямку «Підготовка операторів БПЛА» : «Схвалено для використання в освітньому процесі» / Роман Зіновійович Ткачук, Лариса Олексіївна Пасхалова ; МОН України, Укр. держ. центр позашкл. освіти. – Київ, 2022. – 13 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: <https://udcro.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Навчальна-програма-Ткачук-Пасхалова-Оператори-БПЛА-08.06.22.pdf>

Майдибура, А. В. Навчальна програма з позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку «Юні скаути» : «Схвалено для використання в позашкільних навчальних закладах» (лист ІМЗО від 27.03.2019 № 22.1/12-Г-138 ; протокол засідання науково-методичної комісії з позашкільної освіти Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 15.03.2019 № 1) / А. В. Майдибура ; ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Київ, 2019. – 17 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/>

Бондарчук, Д. О. Навчальна програма з позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку «Козацько-лицарський гарт» : «Схвалено для використання в освітньому процесі» (рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 12.09.2022 (протокол № 2) / Денис Олегович Бондарчук, Олег Степанович Бондарчук, Тетяна Петрівна Марченко ; МОН України, Укр. держ. центр нац.-патріот. виховання, краєзнавства, і туризму учнівської молоді. – Київ, 2022. – 20 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/>

Бондарчук, Д. О. Навчальна програма з позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку «Козацько-лицарське виховання «Джура» : «Схвалено для використання в освітньому процесі» (рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 12.09.2022 (протокол № 2) / Денис Олегович Бондарчук, Олег Степанович Бондарчук ; МОН України, Укр. держ. центр нац.-патріот. виховання, краєзнавства, і туризму учнівської молоді. – Київ, 2022. – 26 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/>

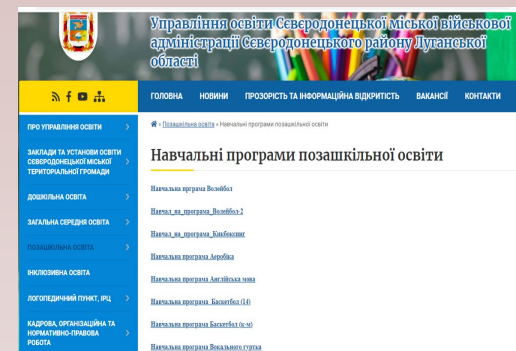
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ, КРАЄЗНАВСТВА І ТУРИЗМУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з позашкільної освіти
військово-патріотичного напрямку
«Сокіл-Джура»

Вищий рівень
2 роки навчання

Бондарчук, Д. О. Навчальна програма з позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку «Сокіл-Джура» : «Схвалено для використання в освітньому процесі» (рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 12.09.2022 (протокол № 2) / Денис Олегович Бондарчук, Олег Степанович Бондарчук, Галина Анатоліївна Коломоєць ; МОН України, Укр. держ. центр нац.-патріот. виховання, краєзнавства, і туризму учнівської молоді, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Київ, 2022. – 26 с. – Текст програми представлено також в інтернеті: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/>

Навчальні програми позашкільної освіти [Електронний ресурс] / Управління освіти Сєверодонецької міської військової адміністрації Сєверодонецького району Луганської області. – Електрон. дані. – Сєверодонецьк, 2024. – Режим доступу: <https://sd.osv.org.ua/navchalni-programi-pozashkilnoi-osviti-13-01-15-24-05-2021/> (дата звернення: 04.03.2024). – Назва з екрана.

Адреса:
вул. Берлинського М., 9
Київ, 04060
Україна

<https://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb@i.ua (для офіційних звернень)

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок)

fond.dnpb@ukr.net (послуги для віддалених користувачів)

metodist22@ukr.net (методичний супровід)

Огляд-презентацію підготувала Литовченко О. В.

—

головний бібліограф відділу зберігання фонду та обслуговування користувачів

Завідувач — Бондарчук О. Б.
Використано матеріали з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та Інтернет-ресурси